

Oliedorp reportage • De Nam werd groot via oliewinning in Schoonebeek. Nu het bedrijf daar opnieuw velden wil leeghalen, ontstaan er rivaliserende stromingen in het dorp.

In Schoonebeek is de liefde voor de Nam niet meer onvoorwaardelijk

In het centrum van Schoonebeek staat een afgedankte jaknikker. FOTO HERMAN ENGBERS

André Valkeman
Schoonebeek

Daar staat-ie op het dorpsplein: de jaknikker. Hij sloeg hier ooit als een pikhouweel naar de bodem, op weg naar olie. Maar de techniek werd te arbeidsintensief. Na 1996 werd het een openlucht-museumstuk.

Met de jaknikker verdween meer dan een machine. Schoonebeekers knikten eerder zelf ook bijna bij alles 'ja' bij wat de Nam hier ondernam. "Nu zijn we per saldo kritischer", zegt Joop Scherpen (76), terwijl zijn buurvrouw Petra Mekkes (55) knikt, koffiedrinkend aan de picknicktafel van 'hun' Hankenhofweg. Een straat die het woelige huwelijksverhaal van de Nam en Schoonebeek vertelt.

In de oorlog ontdekten Duitsers en Nederland hier vlakbij olie. Na de bevrijding richtte Shell dochterbedrijf Nam op. Scherpen: "Schoonebeek was de allereerste Nam-klus. Aan deze straat woonden boeren. De Nam liet al deze rijen bouwen en iedereen die nieuw in het dorp kwam, ging werken voor de Nam." Schoonebeek werd Oliedorp. Voetbalclub Minjak werd opgericht, Indonesisch voor olie. De basisschool? Die ging De Oliebron heten.

Dorpelingen vulden letterlijk de olievaten, de Nam verkocht ze. Van de bruidsschat kreeg Schoonebeek wat mee. Mekkes: "We deelden in weelde, dat bracht stille goodwill."

Ook toen in 1976 een niet ont-

dekte, slijtende olieput-deksel ontplofte. Gevolg: het miezerregende zwarte olieresten in Schoonebeek. Scherpen: "Vies? Ongezond? Schandde? Ach, dit loste de Nam wel op, zelden dorpsbewoners. Schades aan huizen werden ruim gecompenseerd. Maar zou hetzelfde vandaag gebeuren, dan zou de reactie totaal anders zijn."

Voor Schoonebeek is er een Nam voor en na 1996. Voor en na de jaknikker. Destijds vertrok de Nam plots. De Drentse olie was stroperig geworden en niet meer rendabel te winnen. Toch stond de Nam in 2011 plots weer op de Drentse stoep. Een nieuwe 'stoomwinning' kon olieboeren weer verdienstelijk maken. Mekkes: "Veel Nam-werknemers waren inmiddels vertrokken. In deze straat ook."

Mondjesmaat

Schoonebeekers zagen bovendien hoe de Nam zich in andere 'huwelijken' gedroeg. Scherpen: "Iedere Drent kent wel iemand uit Groningen, dat nauwelijks risico op aardbevingen zou lopen. Toch kwamen ze er. Compensatie gebeurt maar mondjesmaat. Zo zuinig kenden wij de Nam niet."

Nog scherper werden de argusogen na de 'episode Twente'. Bij de stoomwinning in Schoonebeek ontstond afvalwater. De Nam voerde het in pijpleidingen naar lege gasvelden in Twente. Boeren ontdekten

lekkages in leidingen met chemische vloeistoffen. De Nam had er nooit over gerept, had het de lekkages überhaupt wel doorgehad?

Een Twentse actiegroep streed succesvol tegen de afvalwaterlozing waarmee ook de Schoonebeeker oliewinning stokte. Die wil de Nam nu hervatten door dat afvalwater in Schoonebeek te injecteren. Wacht het dorp ook chemische lekkages?

Dit jaar ontstond de allereerste

'Media moeten ook weten dat genoeg dorpingen de Nam nog altijd liefhebben'

'Nam-kritische' actiegroep hier: Stop Afvalwater Schoonebeek (SAS). Jenneke Ensink, SAS-woordvoerder. "Wij zijn bang voor onze natuur en volksgezondheid. Bij de lozing moeten miljoenen liters water per week gebruikt worden. Wat doet dat met onze bodem, dichtbij Natura-2000-gebied? Daarbij is de Nam recent niet de transparantste partij gebleken. We willen ze kritisch volgen."

Aan de picknicktafel schuift Gina Maatje (67) aan, voormalig Nam-medewerker. "Media moeten ook weten dat genoeg dorpingen de Nam nog altijd liefhebben. Met de twee

stromingen is een dorps-schisma ontstaan."

Want actiegroep SAS lokte weer de geboorte van Naoberschap Oliedorp uit. Rennie Hans strijdt mee: "Als hernieuwde oliewinning veilig kan, dan zijn wij niet tegen. Zolang het dorp financieel meeprofiteert via fondsen."

Enquêtes

Jos van Hees, voorzitter van de lokale partij Dorpsbelangen Schoonebeek, houdt de kerk in het midden. "We hebben recent enquêtes uitgedaan richting alle bewoners, gemaakt door een onafhankelijk onderzoeksbureau."

Uiteindelijk moet staatssecretaris Hans Vijlbrief van Mijnbouw besluiten of de 'afvalwater-injectie' van de Nam doorgaat. Eerder vroeg hij het bedrijf de hervatting van de oliewinning voorlopig op te schorten. Van Hees: "Diezelfde Vijlbrief riep ooit: 'Als er in de gemeenschap geen draagvlak is, gaat het niet door'. We willen hem via deze peiling in ieder geval die volksmening geven. Of-ie daarmee wat doet, blijft gissen."

In verzet tegen één doemscenario vinden alle partijen elkaar. De Nam heeft de Drentse velden namelijk te koop gezet. Ensink, van SAS: "Als de afvalwaterlozing-vergunning er is, verkopen ze het wellicht aan internationale cowboy-achtige partijen die alles gigasnel leegpompen. Zijn we dan nog verder van huis?"